

ИЗБОР УЏБЕНИКА ЗА ПОЧЕТНО ФЛАУТСКО ОПИСМЕЊАВАЊЕ У СВЕТЛУ САВРЕМЕНЕ ШКОЛЕ

Наталија Јовић¹ и Марија Милић²

¹МШ „Марко Тајчевић“ Лазаревац, Србија

²МШ „Стеван Мокрањац“, Пожаревац, Србија

¹natalijaAT@gmail.com; ²marija.milic476@gmail.com

DOI: 10.5937/PFSU25017J

Сажетак

Учење свирања инструмента реализовано кроз вежбање, сталан је процес (само)откривања уз континуирани утицај наставника и у ново, савремено доба, дидактичко-методичког наставног средства – уџбеника. Развој кључних компетенција наставничке професије 21. века захтева осавремењивање приступа подучавању (Donaldson, 2013: 13), па уџбеник као „продужена рука“ наставника, води и усмерава, мотивише ученика на вежбање при самосталном раду, чиме изузетно добија на важности. Да би лакше разумели одређење стандарда за одабир уџбеника за почетно флаутско описмењавање сажето смо представили правилник од државног значаја и опште одредбе којима се дефинише и обезбеђује квалитет уџбеника. Наведене карактеристике процена конкретизовали смо кроз примере анализе садржаја четири уџбеника за почетно флаутско описмењавање, одабраних из различитих временских епоха настанка и географских одредница, следећих аутора: Вастал (Peter Wastall, 1931–2003), Блоки (Kathy Blocki 1979–), Пуцихарови (Апа 1976– и Блаж 1977–) и Митевска Милева (Irena Mitevska Mileva 1979–). Утврдили смо да стандард квалитета уџбеника зависи од великог броја фактора, као што су релевантност садржаја за остваривање програма и плана наставе, подстицања музичког развоја ученика и омогућавања самосталности у раду, структурне организације, језика и начина излагања, употребе и начина коришћења ликовно-графичких елемената. Најважнији педагошко-психолошки захтев процене квалитета садржаја односи се на прилагођеност садржаја уџбеника развојном узрасту детета/ученика.

Кључне речи: музичка педагогија, методичке основе наставе флауте, дидактичко-методички садржаји уџбеника флауте, уџбеник за почетно флаутско образовање, стандарди квалитета уџбеника

Увод

Уџбеник – књига намењена ученику – може се дефинисати из различитих категоријалних перспектива, уз уважавање интердисциплинарног приступа. Као нормативно уређени наставни ресурс, уџбеник мора испуњавати одређене прописе, стандарде и процедуралне услове како би био употребљив у образовном систему. Закон о уџбеницима Републике Србије дефинише га као „основно дидактички обликовано наставно средство, у било ком облику или медију, које се кори-

сти у образовно-васпитном раду у школи за стицање знања, вештина, формирање ставова, подстицање критичког размишљања, унапређења функционалног знања и развој интелектуалних и емоционалних карактеристика ученика и полазника, чији су садржаји утврђени планом и програмом наставе и учења и који је одобрен у складу са овим законом“ (Сл. гласник РС, бр.27/2018, 92/2023). Шире посматрано, то је педагошки и комуникационо структуриран материјал који садржи систематизовано знање, намењен вођењу образовног процеса, усмеравању учења и посредовању у комуникацији између наставника, ученика и друштвено прихваћених вредносних и културолошких система одређеног друштва у коме је настао. Као текстуални, визуелни или мултимодални медиј, уџбеник испуњава образовне, когнитивне, вредносне и културне функције, и као такав представља документ епохе, средство образовања и предмет педагошке, правне, лингвистичке и друштвене анализе. У контексту подучавања и наставног процеса издваја се дефиниција која на адекватан начин објашњава уџбеник структурно, функционално и у корелацији са учеником: „Уџбеником се може сматрати свако наставно средство (или комбинација наставних средстава) које садржи систематизована знања из неке области која су дидактички тако обликована за одређени ниво образовања и одређени узраст ученика да имају развојно-формативну улогу и учествују у изградњи ученичких знања“ (Ивић, Пешикан & Антић, 2008).

Термин „савремена школа“ користимо у служби одређења временског и педагошко-развојног тренутка у коме преиспитујемо избор уџбеника за почетно флаутско описмењавање. Она се, као део ширег концепта, заснива на савременој педагогији, а реализује кроз савремено образовање. Та три међусобно повезана аспекта модерног приступа учења и развоја, представљају „школу будућности“ која је већ потреба времена у коме живимо. Савремена педагогија је значајно другачија у односу на традиционалну педагогију засновану на *Великој дидактици* Ј.А. Коменског (1963) која се деценијама реализује кроз примену разредно-часовног система, фронталног рада и монолошку форму излагања. Одлика савремене педагогије је да се заснива на хуманистичким и конструктивистичким принципима према којима ученик постаје активан учесник у процесу учења, док наставник има улогу ментора и водича (Stringher, 2014). На тим основама развија се савремена школа, динамично и подстицајно окружење које користи савремене технологије, интерактивне методе и индивидуализоване приступе како би неговало целовит развој ученика и његово критичко мишљење. Према Вилотијевићу (Вилотијевић, 2009, како наводи Мацановић, 2015: 27) савремену школу карактерише висок ниво ефикасности, односно заступљеност вишеструко стимулативног окружења у коме сваки појединац може да се развије до свог максимума у односу на личне потенцијале. Школски рад је изузетно богат и обезбеђује стицање знања и задовољавање интересовања и потреба ученика (Исто). Настава је дидактичко-методички разноврсна и богата чиме се обезбеђује стимулативно окружење за учење, сарадничка атмосфера, вредновање рада и напредовања кроз перманентне повратне информације са подстицајним карактером (видети више у Мацановић, 2015). У оквиру

таквог приступа обликује се савремено образовање које тежи инклузивности, целоживотном учењу и примени знања о стварним ситуацијама, оспособљавајући појединца да се успешно прилагођава променама и активно доприноси друштву (Јовић, 2020).

У светлу наведеног, поставља се питање према којим критеријумима флаутски педагози врше одабир уџбеника за почетно флаутско описмењавање. У наставку рада, као увод у проблематику, излажемо историјско-хронолошки осврт на издаваштво уџбеника у Србији, као и на публикување флаутске литературе намењене почетницима у свету и у Србији. Теоретски оквир који обезбеђује поузданост у дефинисању стандарда квалитета уџбеника представља публикација Водич за добар уџбеник: општи стандарди квалитета уџбеника (Ивић, Пешикан & Антић, 2008). Представимо све опште стандарде квалитета уџбеника, а затим, кроз анализу садржаја четири изабрана уџбеника за почетно флаутско описмењавање, истаћи елементе који кореспондирају са наведеним стандардима процене квалитета. Намера нам је да подстакнемо формирање шире базе знања и компетенција неопходних за избор одговарајућих уџбеника за ученике 21. века.

Уџбеник кроз историјску перспективу

Историја издаваштва уџбеника у Србији датира из времена Кнеза Милоша Обреновића, прве половине 19. века. За потребе основног образовања 1839. године написани су и штампани два буквара (један у државној типографији и један приватно), читанка, граматика, рачуница, катихизис (хришћанско верско образовање) и свјашчана историја, сви на црквеној ћирилици, без обзира што су услови за употребу реформисаног Вуковог писма постојали дуже од деценије у том тренутку¹ (Илић Рајковић, 2019). Шест година касније формира се прво у низу стручно тело које је давало суд о садржају и прилагођености уџбеника ученицима. Њихови ставови нису узимани у обзир, без обзира на дата овлашћења, све до прве значајније реформе школства на иницијативу Школске комисије 1852. године. За то време иновативни ставови резултирали су изменама садржаја уџбеника у корист практичних и „најновијих“ научних знања у складу са узрастом ученика (Исто: 32). Први законски акти о образовању: Закон о основним школама и Закон устројства гимназије донети су 1863. године, чиме започиње реформа школства. Како ауторка Илић Рајковић наводи „те шездесете и седамдесете године 19. века у Србији могу се данас сматрати примером добре праксе који би ваљало дубље проучити у контексту савремених реформских приступа“ (Илић Рајковић, 2019: 34). У деценијама које следе формиран је Главни просветни савет чији је посао у великој мери био оријентисан на продукцију уџбеника у земљи. У школама су се пласирали уџбеници из државних, али и приватних типографија. На тржишту су могли да се нађу уџбеници одобрени законским актима, али и они који по ставу Савета нису били погодни за наставу.

¹ Године 1832. Кнез Милош потписао је Уредбу о цензури којим се „забрањује штампање књига у духу Вуковог правописа“ (Илић Рајковић, 2019: 31).

Историјске и политичке прилике никада нису ишле на руку просветним реформама, па је тек 1926. године прописан Правилник о уџбеницима, а 1929. донет је Закон о уџбеницима, којим су дефинисани нормативи за његово одобравање, штампање и укључивање у наставу (Исто: 41). Након међуратног и ратног периода, од 1945. па све до 2003. године, у продукцији уџбеника доминирао је државни монопол. Све делатности на пољу образовања – од конкурса, одобравања, вредновања до истраживања – реализовао је Завод за уџбенике. Други издавачи, поред Завода, ступају на сцену након 2003. године. До данас, упркос учесталим изменама и допунама закона, покушаји уређења заступљености уџбеника у наставном процесу, њихове контроле и обезбеђивање јаснијег увида у дешавања „на терену“ остали су безуспешни, јер је тржиште и даље нестабилно и оптерећено палетом сложених проблема „у које је укључен велики број заинтересованих актера“ (Илић Рајковић, 2019: 49).

Прво публикувано педагошко флаутско дело јесу Отетерови (Jacques-Martin Hotteterre, 1674–1763) *Принципи свирања ѿраверсо флаути* из 1707. године, својеврстан трактат о (траверсо) флаути (Томић, 2018: 262). Иако није уџбеник у савременом смислу, *Ојлед о свирању ѿраверсо флаути* (штампан 1752. године) Јохана Јоакима Кванца (Johann Joachim Quantz, 1697–1773), представља педагошки систем флаутског знања, свеобухватни писани рад (уџбеник) за флауту (Jorgensen, 2004: 87). Идеја стара више од два века своју актуелност у савременом добу потврђује штампањем реиздања у другој половини 20. и почетком 21. века (Јовић & Томић, 2019), као и скором издању на српском језику. Пратећи педагошке промене у природи и улози уџбеника, следећи значајан (ис)корак у флаутском педагошком смислу уочава се појавом „француске школе“ – временски оквир од дела Тафанела (Paul Taffanel, 1844–1908) и Гобера (Phillipe Gaubert, 1879–1941) до флаутисте Марсела Мојса (Marcel Moyse, 1889–1984). Систематичност, структура и метод долазе у први план и настају методски уџбеници примењиви у учioniци². Уџбеници специфично осмишљени и узрасно прилагођени за почетнике појављују се у 20. веку. Можемо их анализирати у временском раздобљу од 1973. године, када је издат уџбеник *Почетна школа за флауту* Тревора Ваја (Trevor Way, 1935–), први те врсте на тржишту. Фокус са метода тонског и техничког развоја мења се у смеру музичког описмењавања, развоја ритма, слуха и креативности помоћу дечјих, традиционалних и мелодијских примера класичне музике. Неки од аутора ових уџбеника су Малколм Полок (Malcolm Pollock, 1955–), Вилмос Бантаи (Vilmos Bántai, 1922–1985), Ева Шипош (Eva B. Sipos, 1919–2019), Кети Блоки (Kathy Blocki, 1979–) Блаж Пуцихар (1977–) и Ана Кавчић Пуцихар (1976–). Савременост ових књига за ученике огледа се и у мултимедијалности, заступљености аудио материјала као вида подршке ученичком напредовању.³

² У питању су, на пример, методе Гариболдија (Giuseppe Gariboldi, 1833–1905), Тафанела (Paul Taffanel, 1844–1908), Прила (Emil Prill, 1867–1940), Мојса Мојса (Marcel Moyse, 1889–1984).

³ Детаљна анализа четири савремена уџбеника биће изложена у другом делу рада тако да на овом месту не наводимо карактеристике ових примера.

Издаваштво методских уџбеника за флауту у Србији започиње 1958. године публиковањем Приручника за дувачке инструменте (флаута, обоа, кларинет, фагот, рог, труба, позауна): Лествица и акорд – упутство за извођење лествица и акорада за све године ниже и средње музичке школе Антона Еберста (1920–2005) (Видети више у: Јовић & Томић, 2019). Анализом доступних радова, ауторке Јовић и Томић приредиле су преглед штампаних уџбеника од тог периода до 2005. године, када је објављен последњи уџбеник, може се уочити да све објављене публикације својом структуром, садржајем и формом гравитирају „француској школи“ флаутизма (Исто: 110). Најзначајнији, а уједно и једини аутори тог периода су Милорад Мирковић (1923–1987), Драгутин Мирковић (1923–?) и Љубомир Димитријевић (1952–). Четири *Школе за флауту* аутора Љубомира Димитријевића, намењене четворогодишњем музичком школовању, штампане су у континуитету од 11 година (прво издање *Школа за флауту: за прву годину учења* из 2001; *Школа за флауту: за четврту годину учења* из 2002.) и данас су део наставног програма за основно флаутско образовање. Музикалије су штампали Удружење музичких педагога Србије, Арс Музика (Ars Musica) и Центар за рану музику Ренесанс из Београда, и Нота Књажевац из Књажевца. Поред флаутске литературе, издаваштво је подржало и штампање више уџбеника за блок флауту истих аутора (М. Мирковић и Љ. Димитријевић) чија је употребна вредност повезана са општом наставом, предметом Музичка култура и музичким описмењавањем⁴.

Општи стандарди квалитета уџбеника

Уџбеник као наставно средство које обавезно пролази кроз систем контроле, рецензирања и одобравања, резултат је јасних правила и норми. Правилник о стандардима квалитета уџбеника у Србији донет је 22. априла 2016. године (Сл. гласник РС, бр. 42/2016), а допуњен 13. јуна 2018. (Сл. гласник РС, бр. 45/2018). Њиме се регулишу критеријуми и услови на основу којих се вреднују и одобравају уџбеници за школску употребу, а у складу су са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о уџбеницима и другим законским актима релевантним за ову област. У општим одредбама Правилника о стандардима квалитета уџбеника дефинисано је да је сврха стандарда да унапреди квалитет уџбеника и других наставних средстава, а тиме допринесе остваривању наставних циљева и општих исхода образовања и васпитања (Сл. гласник РС, бр.42/2016).

Теоретски оквир који нам може обезбедити поузданост у дефинисању стандарда квалитета уџбеника утемељили смо у публикацији Водич за добар уџбеник: општи стандарди квалитета уџбеника (Ивић, Пешикан & Антић, 2008) групе аутора који имају вишедеценијско искуство у евалуацији, елаборацији и стандардизацији уџбеника у Србији. Полазећи од дефиниција којом се стандарди објашња-

⁴ *Фруло моја фрулице: мала школа за сојран-блок флауту за 3. и 4. разред* (Мирковић, 1980); *Фруло моја фрулице: мала школа за сојран-блок флауту за 5. и 6. разред* (Мирковић, 1981); *Школа за блок флауту* (Димитријевић, 2005); *Школа за фрулу* (Димитријевић, 2006).

вају као битна детерминанта квалитета образовања указаћемо који су то захтеви које би требало да испуне уџбеници који се потом могу користити у настави. Да би сви стандарди били оперативни и практично употребљиви представљени су прегледно, у групама обележеним шифрама (почетна слова азбуке од А до Е) и редним бројем (редослед стандарда унутар групе). Групе су формиране на основу различитих параметара. Прве три групе се односе на анализу (целог уџбеничког комплета, уџбеника – основне књиге за ученика, и лекција), док се преостале четири групе односе на кључне аспекте квалитета (садржај, дидактичка решења, језик излагања и електронска издања).

Стандарди квалитета уџбеничког комплета

Уџбенички комплет (специфичан склоп функционалних јединица – уџбеник / радна свеска / диск / онлајн уџбеник / приручник за наставника) или уџбеник (који представља заокружену целину и преузима функцију целог комплета) мора да обезбеди све основне садржаје, циљеве и исходе одређеног предмета у одређеном разреду у складу са специфичношћу тог предмета, уважавајући потребну природу усвајања знања, развијања вештина, формирања компетенција или формирања мишљења у датој области (Ивић, 2008, како наводе Ивић, Пешикан & Антић, 2008).

Стандарди квалитета уџбеника – књиге за ученика

Стандарди Б-групе дефинисани су помоћу три параметра (ознаке Б1, Б2 и Б3) и обезбеђују стручно образложење због чега и на који начин комплетан садржај уџбеника мора бити организован по јасном принципу, било да се ради о хијерархијском, хронолошком, проблемском, логичком и сл. Затим, на који начин организационе компоненте уџбеника омогућавају изградњу вештине служења уџбеником и олакшавају самостални рад ученика и због чега би ликовно-графичко решење требало да буде доследно и једнообразно кроз целу књигу (Пешић и Ивић, 2008, како наводе Ивић, Пешикан & Антић, 2008). Сви стандарди наведене групе омогућавају „смислено учење“ (Исто: 59) јер обезбеђују структурирани, јасно организовани садржај који ученику обезбеђује лакше сналажење при праћењу градива и мотивише га на саморегулисан рад, док ликовно-графичка решења олакшавају увиђање прегледности и читљивости.

Стандарди квалитета лекције

Стандарди В-групе такође су операционализовани помоћу три подгрупе (В1 – В3) и односе се на захтеве уџбеника који се тичу лекције, заокружених јединица учења, смисаоних целина. Назначено је да свака лекција мора бити сврсисходна за остваривање наставних циљева, у својој структури јасна и функционално обликована да обезбеђује логичан след формирања знања/вештина и просторно, као и ликовно-графички прегледна (Ивић & Пешић, 2008, како наводе Ивић, Пешикан & Антић, 2008). Свака од структуралних компоненти мора бити у складу и коре-

лацији са предвиђеним општим и специфичним исходима знања које уџбеник треба да обезбеди и логичан део целине у следу излагања.

Стандарди квалитета садржаја уџбеника

Стандарди Г-групе, њих шеснаест (Г1–Г16), први су од наредна три који се односе на кључне аспекте квалитета уџбеника (Јанков и др., 2008, како наводе Ивић, Пешикан & Антић, 2008). Понуђени садржај уџбеника мора бити у складу са наставним програмом за одређени предмет и да обезбеђује базично описмењавање, основна знања на одређеном нивоу школовања. Тачност и актуелност, као и репрезентативност знања кроз поштовање специфичности природе предмета који се предаје мора бити приоритет. Градиво би требало презентовати на рационалан и оптималан начин. Оно би требало да буде прилагођено развојном узрасту детета и систематизовано на начин да поступно гради знање и уклапа се у ширу слику тока образовања. Корелација садржаја треба да постоји на хоризонталној (повезаност са сличним предметима) и вертикалној оси (повезаност градива истог предмета кроз различите разреде). Прилагођеност садржаја подразумева могућност коришћења уџбеника у различитим геосоциолошким срединама и директно обраћање ученику са намером да га мотивише на рад. Градиво би требало да, кад год је то примерено, усмерава на практичну примену у друштву, односно, да буде социјално релевантно. Квалитет уџбеника процењује се критички и на основу понуђеног система вредности чији би допринос био у очувању националног и културног идентитета без дискриминације према различитим људским групама и заједницама, или различитим системима вредности. Презентација уметничких вредности заступљена уџбеником треба да омогући формирање естетског става кроз упознавање са широким дијапазоном стваралачких дела, што би водило развоју критичког мишљења код ученика.

Стандарди квалитета дидактичког обликовања уџбеника

Друга група стандарда који се односе на квалитет садржаја објашњена је помоћу тринаест подгрупа (Д1–Д13) и односи се на дидактичко обликовање уџбеника, односно оне елементе којима се садржај прилагођава ученику – његовом узрасту, интелектуалним могућностима, интересовањима и потребама (Пешикан, Антић & Ивић, 2008). Да би процес учења са разумевањем могао да се оствари потребно је да значење сваког новог стручног термина при првом појављивању буде објашњен непосредно након појављивања (али и у речнику на крају уџбеника). Иконишка средства морају имати смислену употребну вредност којом доприносе функционалности садржаја, док примери који служе за ближе објашњавање појмова треба да буду што разноврснији. Основна знања треба да буду презентована кроз смислене везе које повезују садржаје градива, а воде ка интеграцији знања, односно систематизацији градива. Начини презентовања вредности (одговор на питање „како?“) треба да буду ефикасни и експлицитни. Налози, питања и задаци (скраћено НПЗ), као обавезни део уџбеника, морају бити смис-

лени, разноврсни, осмишљени тако да подржавају циљеве и исходе процеса учења, или да служе за праћење и проверу напредовања у учењу. У зависности од природе предмета елементи садржаја требало би да омогуће стварање ситуација у којима се подстиче стваралачко мишљење и стваралачке способности, и задатака који би утицали на формирање критичког мишљења.

Стандарди квалитета језика уџбеника

Ако као предуслов за учење поставимо разумевање прочитаног текста, језик којим је уџбеник написан мора бити стандардизован на начин да се обезбеди висок квалитет свеобухватног текста једног уџбеника (Ивић, 2008, како наводе Ивић, Пешикан & Антић, 2008). Стандарди Б-групе (Б1-Б3) односе се на поштовање језичке норме српског језика (или језика националне мањине не коме је штампан уџбеник) којим се обезбеђује континуирано улагање у описмењавање кроз исправну употребу матерњег језика. Свака нова реч за коју се сумња да одређеном броју ученика неће бити позната мора се објаснити и ставити у контекст значења и употребе чиме се „доприноси повећању разумевања смисла уџбеничких текстова“ (Ивић, 2008, како наводе Ивић, Пешикан & Антић, 2008:125). Дужина реченице мора бити контролисана и у складу с узрастним могућностима ученика.

Стандарди квалитета електронских издања

Мултимедијалност и интерактивност савременог доба довела је не тако давно до потребе стварања уџбеника у електронској верзији (Богојевић, Пешикан & Антић, 2008, како наводе Ивић, Пешикан & Антић, 2008). Стандарди Е-групе (Е1-Е4) дефинишу њихову оправданост уколико доносе медијски разноврсне садржаје (аудио записе, анимације, видео записе) који се не могу уврстити у класичне штампане уџбенике, али значајно доприносе олакшавању процеса учења са разумевањем. Електронско издање уџбеника омогућава нелинеарно излагање садржаја, односно разгранату, мрежну структуру, чиме се на занимљив и прилагодљив начин градиво, задаци за утврђивање и проверу знања, као и активности за систематизацију, могу приближити ученичким интересовањима.

Општи стандарди квалитета уџбеника као инструмент анализе уџбеника за почетно флаутско описмењавање (избор)

За потребе поглавља које следи издвојили смо и анализом садржаја истражили четири уџбеника за почетно флаутско описмењавање. Први уџбеник *Учи док свираш флауџу (Learn As You Play Flute)* аутора Питера Вастала (Peter Wastall, 1931–2003; видети више у: Милић, 2024: 22) јесте један од најзаступљенијих уџбеника у педагошкој пракси у региону – у Хрватској (Караџић Ђолјић, 2025) и Црној Гори (Милић, 2024). Прво издање потиче из 1979. године (Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd.), али је у овом раду предмет анализе друго издање из 1989. године.

Други уџбеник је ауторке Кети Блоки, под називом *Почетни флауџски уџбеник (Flute Methode Book 1)*, вишеструко награђиван у складу са педагошким стан-

дардима квалитета у Сједињеним Америчким Државама (Blocki, 2016: 2). Прво издање уџбеника објављено је 1997. године, док је за потребе анализе коришћено пето издање, које је објавила издавачка кућа из савезне државе Пенсилванија, САД, 2016. године.

Трећи уџбеник, аутора Ане Кавчић Пуцихар и Блажа Пуцихара, носи назив *Флауџске звезде 1 (Fluting stars 1)* и веома је заступљен у настави, како у региону (Караџић Ђолић, 2025), тако и у Србији (Јовић & Карачић Шољић, 2025). Прво издање објављено је 2013. године, док је за потребе анализе коришћено издање из 2015. године, које је објавила издавачка кућа *Forme, Ustvarjamo glasbo, Blaž Pucihar*.

Последњи, четврти уџбеник, ауторке Ирене Митевска Милеве, носи назив *Туџ и Хуџ мейџод за флауџу (Toot & Hoot Flute Method)*. Уџбеник је доступан и у примени на светском тржишту, али је новитет у наставној пракси у Србији. Прво издање објављено је 2022. године, док је за потребе анализе коришћено четврто реиздање из 2024. године, објављено под ауторским правом.

Избор уџбеника заснован је на два критеријума: хронолошком и географском. Хронолошки гледано, од четири уџбеника два су објављена у 20. веку, а два у 21. веку, при чему су прва два публикована у временском интервалу од 18 година, а друга два у размаку од 9 година. Географски посматрано, прва два уџбеника потичу са различитих континената – Европе и Америке, док су друга два написали аутори из региона, конкретно из Словеније и Македоније. У наредном поглављу, одабране уџбенике за почетно флаутско описмењавање анализирамо кроз призму стандарда квалитета (А-Е) представљених у водичу, са намером да уочимо и посебно истакнемо елементе који одговарају постављеним стандардима, без претензије ка процењивању или вредновању самих уџбеника.

Стандарди квалитета уџбеничког комплета уџбеника за почетно флаутско описмењавање

Три од четири анализирана уџбеника део су уџбеничког комплета. Комплекти су конципирани уз додатак компакт диска са звучним примерима инструменталних сола уз клавируску пратњу (Питер Вастал, Кети Блоки & Ана и Блаж Пуцихар), или уз могућност приступа аудио садржајима путем скенирања QR-кода и посете сајту (Пуцихарови). Уџбеник Митевске Милеве представља самосталну, заокружену публикацију која преузима функцију комплета, намењену узрасту од четири до седам година.

Стандарди квалитета уџбеника – књиге за ученика за почетно флаутско описмењавање

Прегледност садржаја на почетку уџбеника није карактеристичан за организацију уџбеника намењених почетном (флаутском) описмењавању. Стога не изненађује чињеница да од четири анализирана уџбеника, само уџбеник Ане и Блажа Пуцихара у својој структури одговара стандарду квалитета који истиче значај садржајне прегледности ради лакшег сналажења ученика при самосталном ко-

ришћењу. У сва четири уџбеника едукативни садржај је структурално организован у мање целине, усклађене са развојним узрастом ученика којима су намењени.

Ликовно-графичко обликовање изабраних уџбеника значајно се разликује, али се уочава идејна доследност у дизајну корица сваког од њих. Уџбеник Питера Вастала има 64 страна, нестандартног је формата и укорићен техником кламовања. Одликује га велики број густо штампаних мелодијских примера и ситан фонт текста. Присутан је мали број едукативних илустрација ($N=2$), које приказују изглед флауте и прсторед, уз потпуни изостанак фотографија. Насловна страна је црвене боје (пун колор), са фотографијом флауте у црно-белој техници. Класична црно-бела штампа, минималоизам у избору дизајнерских решења и типографије чине овај уџбеник једноставним и информативним, што кореспондира са стандардима уџбеника из 20. века.

Уџбеник Кети Блоки има 83 стране, укорићене спиралом, стандардног формата А4. Насловна страна је светлоплаве боје (пун колор), са илустрацијом музичких појмова. Мелодијски примери штампани су у крупнијем фонту у односу на уџбеник Питера Вастала, као и текст у реченичној структури, прилагођен ученицима. Уџбеник садржи црно-беле фотографије које сликовито приказују правилну поставку усника и формирање тона. Заступљен је велики број задатака, што ствара утисак радне свеске (Милић, 2024: 35).

Уџбеник Ане и Блажа Пуцихара има 108 страна, спојених меким корицењем, нестандартног је формата. Цртеж на насловној страни илустровала је Палона Ловшин, а фотографији приказује девојчицу и дечака како свирају флауту у крошњи дрвета, окружене светлуцавим звездама и птичицама. У уџбенику је присутан велики број фотографија и илустрација у пуном колору, као и визуелних симбола који се понављају уз садржаје исте тематске групе. Поред ауторских композиција занимљивих наслова, уџбеник садржи и задатке (НПЗ) који стварају утисак радне свеске. Свака тематска област јасно је истакнута нијансом боје којом се визуелно дефинише целина.

Уџбеник Ирене Митевска Милеве има 78 страна, спојених меким корицењем, нестандартних димензија. На насловној страни налази се илустрација деце флаутиста различитих нација, урађена у пуном колору. Све илустрације у уџбенику израдила сама ауторка. Публикација садржи и фотографије и илустрације у пуном колору, које стварају утисак сликовнице, као и велики број задатака и игрица (НПЗ).

Стандарди квалитета лекције уџбеника за почетно флаутско описмењавање

Уџбеник Питер Вастала подељен је на 24 поглавља, при чему свако поглавље обухвата две стране. Након 8, 16. и 24. поглавља налази се избор концертних комада познатих аутора. Ова двострана функционална целина садржи четири композиције које истовремено представљају сажетак и проверу знања из претходно обрађених лекција, чиме се обезбеђују прегледност и садржајна једнообразност. Када је реч о кохерентности у излагању наставног садржаја, уочава се симетричан

и јасан редослед који је доследно примењен у свим поглављима. Свако поглавље започиње музичким описмењавањем кроз мелодијски пример и методско упутство, након чега следе музички примери за увежбање проблемског задатка лекције, а затим кратке композиције познатих аутора и/или дуа.

Функционалне целине у уџбенику Кети Блоки нису јасно дефинисане, али се логички и структурално могу пратити (Милић, 2024). Наслови уводе у нове тематске целине, чиме се омогућава практична примена уџбеника, лакша доступност примера и боља оријентација унутар представљеног садржаја. Велики број мелодијских примера поступно води ка савладавању сложенијих техничких захтева.

Уџбеник Пуџиарових је тематски и методички подељен на две целине. Први део је теоријско-практично излагање, усмерено на упознавање ученика са инструментом, његовом поставком, техником дисања и основама музичког описмењавања. Други део организован је кроз пет функционалних целина у виду лекција под називом Key Leaps, у којима се поступним увођењем појмова реализује наставни процес (Милић, 2024: 43). Свака лекција започиње уводом који представља едукативни програм садржаја који следи, а због дизајна налик часопису, ова целина добила је назив Магазин.

У уџбенику Ирене Митевске Милеве јасно су издвојене функционалне целине у виду лекција, обележене насловима. Уводни део садржи упутство за коришћење уџбеника, при чему се ауторка обраћа наставницима и објашњава поступак обраде мелодијских примера: 1) откуцати; 2) покренути; 3) отпевати; 4) извести. Савладаност сваке лекције награђује се стикером који се лепи на почетку уџбеника, чиме се подстиче самовредновање и праћење напредовања ученика – самостално или уз подршку наставника.

Стандарди квалитета садржаја уџбеника за почетно флаутско описмењавање

Сви анализирани уџбеници садржајно обезбеђују базично музичко описмењавање. Уочава се поступна надградња градива, усмерена на развој тонских, техничких и ритмичких способности ученика. У складу са специфичностима предмета, сваки уџбеник пружа тачне и актуелне информације у односу на период у којем је објављен. У свим уџбеницима видљива је корелација са солфеђом, теоријом музике и камерном музиком. Музички појмови објашњени су кроз методска упутства и музичке примере. У сва четири уџбеника грифови прстију приказани су шематски – у виду сажетка на крају уџбеника (Вастал и Блоки) или кроз задатке, као у уџбенику Митевске Милеве. Присуство налога, питања и задатака (НПЗ) у уџбеницима Кети Блоки, Пуџихарових и Митевске Милеве подстичу интересовање ученика и омогућава развој критичког мишљења.

Стандарди квалитета дидактичког обликовања уџбеника за почетно флаутско описмењавање

Уџбеник Питер Вастала намењен је ученицима трећег разреда основног образовања. Аутор наводи да свако поглавље садржи пет наставних програма:

- сваки материјал представљен је јасно и прогресивно;
- кратке и сажете вежбе омогућавају развијање нових вештина;
- инструментална сола истакнутих композитора стимулишу и развијају музички репертоар за вежбање; прогресивне техничке вежбе постепено доводе ученика у контакт са специфичним техничким захтевима;
- инструментални дуети пружају искуство за свирање у ансамблу (Милић, 2024: 25).

Мелодијски примери за вежбање и музички комади чине највећи део овог поглавља, док је музичко описмењавање представљено кроз методска упутства дата на самом почетку. Овај приступ показује да је садржај осмишљен с практичном применом у виду, пружајући све неопходне информације за успешно музичко описмењавање. Грифови за прсте, ознаке музичких појмова и италијански термини приказани су у табеларном формату, као сажет преглед градива на крају уџбеника.

Први део уџбеника Кети Блоки осмишљен је за рад на глави флауте и уз помоћ специјалног усника Пнеумо Про, чији је аутор управо Кети Блоки. Ова вишенаменска „играчка“ служи за контролу ваздушног стуба, чиме се на практичан начин формира жељени тон. Планирани исходи подучавања остварују се кроз систематско савладавање бројних мелодијских примера, музичких комада и дуа, који постепено воде ка усвајању сложенијих техничких захтева. Задаци намењени ученицима обухватају компоновање, допуњавање и препознавање музичких појмова, нотних вредности, интервала и именовање ступњева у лествици. Избор музичких комада у уџбенику је разноврстан — заступљени су ауторски радови, делови познатих композиција, традиционалне мелодије, као и препознатљиве дечје песме са текстом, „које деца са лакоћом меморишу и примењују на начин новог едукативног захтева“ (Милић, 2024: 61). Честа је појава варијација на тему, што омогућава поступно надовезивање градива ка сложенијим музичким примерима и ритмичким обрасцима.

У уџбенику Ане и Блажа Пуцихара јасно је уочљива намера да се садржај прилагоди узрасту детета. То се огледа у бројним фотографијама у пуном колору, НПЗ који подсећају на радну свеску, шалевим насловима ауторских композиција које деца могу изводити уз занимљиву пратњу, као и у присуству дуа и триа. Кључни сегменти наставе доследно су представљени кроз фразе и термине привлачних назива, као што су:

- Сандук с благом светлуцавих тонова – вежбе за леп тон;
- Слушни детектив – слушање музике ради развоја слуха, ритма и мелодије;
- Минут за белешке – техничке вежбе;
- Шлаг на торту – музичка посластица;
- Свезналица – концепти музичке теорије.

Оваква структура подстиче дечју радозналост и омогућава лакше усвајање музичких садржаја кроз игру и креативност.

У уџбенику Ирене Митевске Милеве, нотни записи се први пут појављују тек у другој половини издања, након што ученици савладају формирање тона, усвоје знања о трајању нота и овладају тритонусом, који је представљен на сликовит и визуелно комуникативан начин. Илустрација сандука са благом, која симболизује напредна музичка сазнања, често се користи као мотивациони елемент за откривање додатних садржаја. Методолошки приступ заснива се на принципу учења кроз игру, а реализује се кроз визуелну комуникацију, интеракцију са уџбеником, задатке за самостално решавање и извођење мелодијских примера – самостално или уз подршку наставника.

Стандарди квалитета језика уџбеника за почетно флаутско описмењавање

Сви анализирани уџбеници штампани су на енглеском језику и доследно поштују језичку норму, при чему је садржај прилагођен тако да буде лако разумљив. У складу са узрасним могућностима ученика, дужина реченица је пажљиво прилагођена и контролисана. Музички појмови и стручни термини представљени су кроз примере, уз пратећа методска упутства.

Методска упутства у уџбеницима разликују се по структури и визуелној презентацији:

- Код Вастала, упутства су изложена у дужим пасусима, штампаним ситним фонтом. На крају уџбеника налазе се и детаљна објашњења стручних термина, што доприноси бољем разумевању и проширивању музичког речника ученика.
- Код Блоки, упутства су сажета, у форми краћих пасуса и једноставних реченичних структура, уз употребу крупног фонта.
- Код Пуцихара, у првом делу уџбеника методска упутства чине целе лекције, док се у другом делу појављују искључиво у оквиру „Магазина“, у виду кратких објашњења.
- У уџбенику Ирене Митевске Милеве, методска упутства су представљена у форми јасних и концизних реченица.

Стандарди квалитета електронских издања уџбеника за почетно флаутско описмењавање

Уџбеници Ане и Блажа Пуцихара, као и Ирене Митевске Милеве, омогућавају приступ мултимедијалним аудио записима путем QR-кодова. У уџбенику Пуцихара, аудио садржаји обухватају клавирску пратњу, другу флауту или звучне ефекте из природе, и прате сваки мелодијски пример означен у уџбенику. Поред тога, омогућено је и слушање целокупних ауторских композиција. Скенирањем QR-кодова у уџбенику Митевске Милеве, ученици приступају музичким примерима за утврђивање наученог градива са часа, као и дидактичким материјалима намењеним слободном времену посвећеном флаутизму. Уз уџбеник Кети Блоки, доступан је компакт диск са аудио примерима интерпретације изабраних дела и клавирском пратњом за самостално вежбање.

Закључак

Квалитетно образовање данашњице непосредно је повезано са вештином обликовања уџбеника као употребно доминантног извора знања. Уџбеник представља кључног партнера у реализацији дидактичких инструкција, кроз које се формира ученичко знање (Јовић, 2020; 2022). Систематизацијом стандарда квалитета уџбеника дошли смо до увида да наставна литература коју намеравамо да применимо у пракси мора испуњавати високе критеријуме, чиме потврђује свој педагошки и методички квалитет.

Ова полазишта довела су нас до анализе разлога избора конкретних уџбеника за почетно флаутско описмењавање, будући да представљају ужи избор материјала који се заиста користе у настави. У закључку рада, најпре ћемо истаћи кључне квалитете анализираних конструктора знања:

- Хронолошки посматрано, сви анализирани уџбеници одражавају актуелност периода у којем су објављени. Васталов уџбеник из 1979. године представља школу флауте намењену почетницима, али без прецизно дефинисаног узраста. Насупрот томе, два уџбеника настала у последњих петнаест година директно се обрађају младим почетницима јасно одређеног узраста – од шест година (уџбеник Ане и Блажа Пуцихара), односно од четврте до седме године (уџбеник Ирене Митевске Милеве).
- Сваки од анализираних уџбеника, како садржајно тако и структурно, омогућава остваривање наставних циљева предвиђених за први разред основног музичког образовања. Без обзира на то да ли су лекције организоване функционално или су представљене у логичком низу, сви уџбеници чине заокружене и методички осмишљене целине. Знања која се у њима преносе одликују се тачношћу и репрезентативношћу, што их чини поузданим ресурсима у наставној пракси.
- Дидактичко обликовање уџбеника условљено је временом њиховог настанка, што доводи до уочљивих разлика између Васталовог уџбеника из 1979. године и најновијег уџбеника Ирене Митевске Милеве, објављеног 2024. године. Током времена, уџбеници су се мењали и прилагођавали савременим оквирима, потребама ученика и захтевима наставних програма. Иако је очекивано да старији уџбеници уступе место новијим издањима, у пракси се често показује да неоспоран квалитет и/или устаљени начини подучавања имају пресудну улогу у избору наставног материјала.
- Ликовно-графичка и мултимедијална решења уџбеника условљена су преференцијама и техничким могућностима самих аутора, те се међусобно значајно разликују. Ипак, заједничка и веома похвална карактеристика свих уџбеника јесте присуство аудио записа као дела уџбеничког комплета. Ови записи доприносе подучавању вештини музичког извођења, пружајући ученицима слушну информацију о ономе што треба да науче и музички интерпретирају.

Питања и специфични утисци који се намећу након сагледавања изабраних уџбеника у контексту стандарда квалитета уџбеника за потребе савремене школе су следећи:

- Уџбеник Питера Вастала, по начину организације нотног материјала и штампе, сврстава се у групу општих музикалија – нотни записи су распоређени попут збирке етида. Карактерише га једноставност и визуелна неутралност, односно одсуство колора и илустрација. Оправдано се поставља питање: да ли је такав уџбеник адекватан избор за ученика првог разреда основне музичке школе у Србији, узраста између седам и девет година? Да ли одговара његовом развојном нивоу, интересовањима и искуству у погледу улоге и функције уџбеника, каква се формира у оквиру редовног основношколског образовања?
- Ликовно-графички дизајн уџбеника представља значајну компоненту у комуникацији са учеником. Уколико се томе додају и садржаји који тематски мотивишу ученика да проводи време уз уџбеник – попут НПЗ – веома је вероватно да ће се та повезаност одразити на већи ангажман ученика и више времена проведеног уз инструмент. У том контексту, намеће се закључак да уџбеници објављени у 21. веку (Ане и Блажа Пуцихара, Ирене Митевске Милеве) испуњавају све критеријуме стандарда квалитета уџбеничког садржаја. Ипак, пошто нису на матерњем језику ученика у Србији, та чињеница ограничава њихов пун потенцијал – како је већ истакнуто, сви су на енглеском језику. Стога се чини да управо Васталов уџбеник (као и други слични, који нису били предмет ове анализе), захваљујући једноставности и одсуству директне комуникације са учеником, најлакше превазилази језичку баријеру, те често бива избор наставника у наставној пракси.
- Последњи штампани уџбеник за флауту на српском језику потиче из 2005. године, аутор је Љубомир Димитријевић (више у: Јовић & Томић, 2019). Овај уџбеник настао је у периоду када је основно музичко образовање за флауту трајало четири године и започињало паралелно са петим разредом основне школе, те је био намењен већ музички описмењеним ученицима. У међувремену, наставни план је измењен: настава флауте сада траје шест година, а музичко школовање почиње већ у трећем разреду основне школе – у узрасту када ученици тек започињу процес општег музичког описмењавања. У том светлу, поставља се оправдано питање: зашто не постоје адекватни штампани уџбеници на српском језику, прилагођени узрасту садашњих ђака првака? Да ли је узрок у недостатку аутора који би се посветили изради уџбеника за почетно флаутско описмењавање, или је проблем у издавачким кућама које не препознају комерцијални потенцијал овог сегмента издаваштва?

Креативни и сналажљиви флаутски педагози успешно превазилазе недостатак уџбеничких комплета на матерњем језику тако што комбинују

више различитих методских уџбеника и/или самостално осмишљавају и креирају наставне и дидактичке материјале. Свој наставни процес додатно обогаћују разноврсним мултимедијалним садржајем, чиме доприносе квалитетнијем и динамичнијем музичком образовању ученика.

Ако прихватимо тврдњу да је „одабир квалитетног и добро конципираног уџбеника директно повезан са реализовањем ефектне и квалитетне наставе” (Гинић & Ђалић, 2019), онда закључујемо да је неопходно да и појединачно – из улоге музичких педагога – и институционално – кроз деловање школа, удружења педагога, удружења композитора и издавачких кућа – преузмемо одговорност и уложимо системски труд у подстицање квалитетног музичког (флаутског) образовања у Србији путем уџбеничког медија.

Референце

- Blocki, Kathy (2016). *Flute Method Book 1*. PA United States of America.
- Dimitrijević, Ljubomir (1995). *Škola za flautu: za drugu godinu učenja*. Knjaževac: Nota.
- Dimitrijević, Ljubomir (1998). *Škola za flautu: za treću godinu učenja*. Knjaževac: Nota.
- Dimitrijević, Ljubomir (2002). *Škola za flautu: za četvrtu godinu učenja*. Knjaževac: Nota.
- Dimitrijević, Ljubomir (2005). *Škola za flautu: za prvu godinu učenja* (drugo izdanje). Knjaževac: Nota.
- Donaldson, G., Grahovac, M., Kirandžinska, S., Jelić, M., Milić, S., Miljević, G., Rangelov Jusović, R., Trikić, Z., Velkovski, Z., Vizek Vidović, V. & Vranješević, J. (2013). *Nastavnička profesija za 21. vek: unapređenje nastavničke profesije za inkluzivno, kvalitetno i relevantno obrazovanje – ATEPIE*. Beograd: Centar za obrazovne politike.
- Eberst, Anton (1958). *Priručnik za duvačke instrumente (flauta, oboa, klarinet, fagot, rog, truba, pozauna): Lestvica i akord – uputstvo za izvođenje lestvica i akorada za sve godine niže i srednje muzičke škole*. Novi Sad: Udruženje muzičkih pedagoga.
- Eberst, Anton (1979). *Metodika nastave duvačkih instrumenata*. Novi Sad: Anton Eberst.
- Gaubert, Philippe (1923). *Méthode complète de flûte*. Paris: Alphonse Leduc.
- Ginić Grkić, Jelena & Čalić Maja (2019). Struktura i karakteristike udžbenika za muzičku kulturu za drugi razred osnovne škole. U: Ana Pešikan i Jelena Stevanović (ur.), *Udžbenik stara tema pred izazovima savremenog doba* (str. 195–216). Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Hotteterre, Jacques Martin (1707). *Principes de la flûte traversière, ou flûte d'Allemagne, de la flûte à bec, ou flûte douce, et du haut-bois*. Paris: Author.
- Ilić Rajković, Aleksandra (2019). Sto osamdeset godina produkcije udžbenika u Srbiji. U: Ana Pešikan i Jelena Stevanović (ur.), *Udžbenik stara tema pred izazovima savremenog doba* (str. 29–52). Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Jørgensen, Harald (2004). Strategies for individual practice. In: Aaron Williamon (Ed.), *Musical excellence: strategies and techniques to enhance performance* (pp. 85–104). Oxford: Oxford University Press.
- Macanović, Nebojša (2015). *Pedagoške aktuelnosti*. Banja Luka: Udruženje nastavnika i saradnika Univerziteta u Banja Luci, EVROPSKI DFENDOLOGIJA CENTAR.

- Mirković, Dragutin (1979). *Flauta u simfonijskom orkestru: orkestarske studije za III i IV razred usmerenog obrazovanja muzičke struke*. Knjaževac: Nota.
- Mirković, Milorad (1973). *Tehnika flaute: Analitičke studije lestvica, intervala i akorada: za muzičke škole i muzičke akademije*. Beograd: Udruženje muzičkih pedagoga SR Srbije.
- Mitevka Mileva, Irena (2024). *Toot & Hoot Flute Method*. Copyright: Irena Mitevka Mileva.
- Milić, Marija (2024). *Komparativna analiza metoda za početnike u nastavi flaute*. Master rad br. 01/1-1586. Cetinje.
- Moyse, Marcel (2005). *Beginning the flute*. Paris: Alphonse Leduc & Cie.
- Moyse, Marsel (1951). *O tonu: umetnost i tehnika*. Beograd (rukopis kod autora).
- Pollock, Malcolm (2010). *Abracadabra flute: the way to learn through songs and tunes* (3rd ed). London: A. & C. Black.
- Pucihar, A. & Pucihar, B. (2015). *Fluting Stars 1: A Method Book for Young Flute Beginners*. Ljubljana: Forme, Blaž Pucihar s. p.
- Quantz, Johann Joachim (2001). *On Playing the Flute* (Trans. Edward R. Reilly). London: Faber and Faber.
- Stringher, Christina (2014). What is learning to learn? A learning to learn process and output model. In: R. D. Crick, C. Stringher & K. Ren (Eds.), *Learning to learn – International perspectives from theory and practice* (pp. 9–41). London: Routledge.
- Wastall, Peter (1989). *Learn As You Play Flute*. Boosey & Hawkes Music Publishers Limited.
- Wye, Trevor (2003). *A Beginner Book for the Flute Part One*. London: Novello.
- Закон о уџбеницима. (2018). Београд: Службени гласник Републике Србије (27/2018).
- Закон изменама и допунама закона о уџбеницима. (2023). Београд: Службени гласник Републике Србије (92/2023).
- Ивић Иван, Пешикан Ана & Антић Слободанка (2008). *Водич за добар уџбеник: Ојшћий сћандарди квалитетна уџбеника*. Нови Сад: Платонеум.
- Јовић, Наталија & Томић, Марија (2019). Методичке основе инструктивне литературе за флауту у Србији. У: Милена Петровић (ур.), *Темајски зборник радова 21. Педагошкој форуму сценских уметности „Теоријско и уметничко у педагогији сценских уметности“* (стр.101–122). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Наталија (2020). *Дефинисање и примена модела самостално вођеној вежбања на примеру инструктивне литературе/еџа за дрвене дувачке инструменте* (необјављена докторска дисертација). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Наталија (2022). Фолклорни елементи у почетном флаутском описмењавању. У: Милена Петровић (ур.), *Темајски зборник радова 24. Педагошкој форуму сценских уметности „Фолклор у музичкој педагогији“* (стр. 191–201). Београд: Факултет музичке уметности.
- Јовић, Наталија & Карачић Шољић, Томислава (2025). Компаративна анализа избора уџбеника за почетно флаутско описмењавање у Републици Србији и Хрватској. У: А. Бранковић & С. Дабић (ур.), *Књижа сажетак 28. међународној Педагошкој форуму сценских уметности „У израђању за моделом одрживе музичке педагогије“* (стр.114–115). Београд: Факултет музичке уметности.
- Карачић Шољић, Томислава (2025). Кориштење почетница у настави флауте: искуства и препоруке учитеља у Хрватској. У: А. Бранковић & С. Дабић (ур.), *Књижа сажетак 28.*

међународној Педагошкој форуму сценских уметности „У трајању за моделом одрживе музичке педагогије“ (стр. 117–118). Београд: Факултет музичке уметности.

Правилник о стандардима квалитета ученика и уџбеника о њиховој употреби. (2016/2018). Београд: Службени гласник Републике Србије (42/2016 и 45/2018).

Томић, Марија (2018). Заступљеност елмената француске школе у свирања флауте у педагошкој делатности Јакова Срејовића. У: Милена Петровић (ур.), *Зборник радова 19. Педагошкој форуму сценских уметности „У слици за доживљајем и смислом у музичкој педагогији“* (стр. 246–261). Београд: Факултет музичке уметности.

SELECTION OF BEGINNING FLUTE METHOD BOOKS IN THE LIGHT OF THE MODERN SCHOOL

The development of key competences for the 21st century necessitates a modernized approach to teaching (Jović, 2020). In this context, the method book serves as an extended tool for educators, guiding and motivating students to engage in independent practice. This paper explores the standards for selecting flute method books aimed at fostering initial flute literacy. We examine the topic through the lens of nationally significant rulebooks and general provisions that broadly define and ensure textbook quality. This framework is further illustrated through a content analysis of four method books designed for beginner flute instruction. The most important pedagogical and psychological criterion in this evaluation is the alignment of content with the developmental stage of the child or student. Using measurable indicators, we maintained an objective perspective and highlighted examples of effective practice.

Keywords: music education, methodical bases of flute teaching, didactic contexts for music teaching, beginning flute method book, flute method books quality standards